

Internal factors affecting organizational risk management in Aja's accounting and finance

Hamidreza Afshari¹ | Hosein Valivand Zamani² | Ebrahim Ijabi³
| Mehdi Basiri⁴

1. Ph.D. Student In Defense Management, College Of War, Command And Staff University, Tehran, Iran. E-mail: Hamidrezaafshari1970@gmail.com

2. Associate Professor Of Strategic Management, College Of War, Command And Staff University, Tehran, Iran. E-mail: hvz@casu.ac.ir

3. Associate Professor of Futures Studies, Faculty of Social Sciences, Command And Staff University, Tehran, Iran. E-mail: e.ejabi@casu.ac.ir

4. Assistant Professor of Information Technology Management, Faculty of Social Sciences, Command And Staff University, Tehran, Iran. E-mail: basiri60@gmail.com

Article Info

Article type:

Scientific research article

Article history:

Received

Received in

Accepted

Published online

Keywords:

Risk, Risk management, accountability

ABSTRACT

Purpose: This article examines the internal factors affecting organizational risk management in Aja's accounting and finance.

Methodology: This research is of applied type and descriptive-survey research method and the approach of this research is mixed (quantitative and qualitative). The studied population in this research is documents, documents, and scientific articles related to the research subject. The statistical population includes all the experts and experts of the armed forces who have appropriate expertise and work experience in the research subject. The size of the statistical sample according to the number of the statistical population of the research (١٢٤ people) and the determined parameters, the number of ٩٣ people has been considered and done by simple random stratified method.

Findings: Audit quality factors, administrative health, process, knowledge and skills, information technologies, databases, and human resources respectively with the consensus coefficient of ٠,٧٤٣٣, ٠,٦٩٩٦, ٠,٦٧٦٨, ٠,٦٤٤١, ٠,٦٥٠٨, ٠,٥٨٧٧, ٠,٥٦٦٢ in the first to seventh priorities as factors affecting organizational risk management in Aja's accounting and finance.

Originality: The costs caused by surprises in the organization's business are reduced by identifying the upcoming risks and removing and reducing their risks.

Cite this article: Afshari, H. , Valivand Zamani, H. , Ijabi, E. , & Basiri, M. (2025). Internal factors affecting organizational risk management in Aja's accounting and finance. *Military Science and Tactics*, 56 (1), 1-20. DOI: <http://doi.org/000000000000000000>

عوامل داخلی تاثیرگذار بر مدیریت ریسک سازمانی در ذی حسابی و

دارایی آجا

حمیدرضا افشاری^۱ | حسین ولی‌وند زمانی^۲ | ابراهیم ایجایی^۳ | مهدی بصیری^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت دفاعی، دانشکده جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد، تهران، ایران. رایانامه:

hamidrezaafshari1970@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، دانشیار مدیریت راهبردی، دانشکده جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد، تهران، ایران. رایانامه:

hvz@casu.ac.ir

۳. دانشیار آینده پژوهی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش، تهران، ایران. رایانامه:

e.ejabi@casu.ac.ir

۴. استادیار مدیریت فناوری اطلاعات، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش، تهران، ایران،

رایانامه: basiri60@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله:	هدف: این مقاله به بررسی عوامل داخلی تاثیرگذار بر مدیریت ریسک سازمانی در ذی حسابی و دارایی آجا پرداخته است.
مقاله علمی پژوهشی	روش: این تحقیق از نوع کاربردی بوده و روش تحقیق توصیفی-پیمایشی و رویکرد این تحقیق آمیخته (کمی و کیفی) می‌باشد. جامعه مورد مطالعه در این تحقیق، اسناد، مدارک و مقاله‌های علمی مرتبط با موضوع تحقیق بوده و جامعه آماری شامل تمام خبرگان و صاحب‌نظران نیروهای مسلح که در موضوع تحقیق تخصص و تجربه شغلی مناسب دارند، می‌باشد. حجم نمونه آماری با توجه به تعداد جامعه آماری تحقیق (۱۲۴ نفر) و پارامترهای تعیین‌شده، تعداد ۹۳ نفر در نظر گرفته شده و به روش طبقه‌بندی تصادفی ساده، انجام شده است.
تاریخ دریافت:	یافته‌ها: عوامل کیفیت حساسی، سلامت اداری، فرآیندی، دانش و مهارت، فناوری‌های اطلاعات، پایگاه داده‌ها و منابع انسانی به ترتیب با ضریب توافقی ۰/۶۹۹۶، ۰/۷۴۳۳، ۰/۶۴۴۱، ۰/۶۵۰۸، ۰/۵۸۷۷، ۰/۵۶۶۲ در اولویت‌های اول تا هفتم به عنوان عوامل تاثیرگذار بر مدیریت ریسک سازمانی در ذی حسابی و دارایی آجا می‌باشند.
تاریخ بازنگری:	نتایج: هزینه‌های ناشی از غافل‌گیری در کسب‌وکار سازمان با شناسایی ریسک‌های پیش‌رو و حذف و کاهش مخاطرات آن‌ها، کاهش می‌یابد.
تاریخ پذیرش:	
تاریخ انتشار:	
کلیدواژه‌ها:	ریسک، مدیریت ریسک، ذی‌حسابی.

استناد: افشاری، حمیدرضا؛ ولی‌وند زمانی، حسین؛ ایجایی، ابراهیم و بصیری، مهدی (۱۴۰۴). عوامل داخلی تاثیرگذار بر

مدیریت ریسک سازمانی در ذی حسابی و دارایی آجا. *علوم و فنون نظامی*، ۲۰(۴)، ۱-۲۰.

DOI: <http://doi.org/00000000000000000000000000000000>

ناشر: دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

© نویسندگان.

DOI:

A.R. Garmad and Staff University

Military Science and Tactics

<https://www.qjmst.ir/>

Online ISSN: 4570-2676

Print ISSN: 2006-191x

منتشر نشده

Internal factors affecting organizational risk management in Aja's accounting and finance

Hamidreza Afshari¹ | Hosein Valivand Zamani² | Ebrahim Ijabi³ | Mehdi Basiri⁴*

Extended Abstract

Introduction:

Rapid changes in today's world in various dimensions of the political, cultural, social, and technological environment have caused organizations to increasingly face extensive changes in the arena of various competitions. The occurrence of risks (both positive and negative) is inevitable for organizations and the reason for this is that they are surrounded by uncertainties and complexity of today's operating environment of organizations. One of the key factors for the success of organizations in such conditions is their ability to identify risks at the right time (Ojeka et al, 2019: 14-27).

Risk management is a new approach to improving the effectiveness of organizations, which is of undeniable importance given the uncertain nature of the organization's environment, the increasing complexity of risks, and the need for optimal resource allocation; therefore, organizational risk management is a systematic approach to identifying, assessing, prioritizing, and controlling risks and their overall and

¹ . Ph.D. Student In Defense Management, College Of War, Command And Staff University, Tehran, Iran. E-mail: Hamidrezaafshari1970@gmail.com

² . Associate Professor Of Strategic Management, College Of War, Command And Staff University, Tehran, Iran. E-mail: hvz@casu.ac.ir

³ . Associate Professor of Futures Studies, Faculty of Social Sciences, Command And Staff University, Tehran, Iran. E-mail: e.ejabi@casu.ac.ir

⁴ . Assistant Professor of Information Technology Management, Faculty of Social Sciences, Command And Staff University, Tehran, Iran. E-mail: basiri60@gmail.com

cumulative effects throughout an organization in a coordinated and uniform manner. In such a dynamic and complex environment, military organizations need commanders who take into account the risks arising from the inherent complexities of the operational environment when making important decisions. Commanders and managers in the complex and ambiguous environment of the organization's activities must have the ability to deal with internal relationships and ambiguous and intricate dependencies, and in general, risks between data, activities, processes, people, and technologies (Sadeghi Sayah, 2020: 11). Meanwhile, the Accounting and Finance Department of AJA, as an important financial institution at the AJA level, faces numerous risks, and failure to identify internal factors affecting organizational risk management to deal with the aforementioned risks of the organization, as well as ignoring them, will make AJA's financial strategies unbalanced and will face negative consequences for the fulfillment of AJA's missions. Therefore, this article examines the internal factors affecting organizational risk management in the Accounting and Finance Department of AJA.

Method:

This research is of an applied type and is a descriptive-survey research method. Also, the approach of this research is mixed (quantitative and qualitative). The study population in this research is documents, evidence, reports, books and scientific articles related to the research topic, and the statistical population includes all experts and experts of the armed forces who have appropriate expertise and job experience in the research topic. Considering that it is not possible to access all members of the statistical population of the research, sampling

was carried out and the Cochran formula was used to determine the sample size. The statistical sample size of this research was considered to be 93 people using the aforementioned formula, considering the number of the statistical population of the research (124 people) and the determined parameters, and sampling was carried out using a simple random stratified method. Descriptive statistics were used for analysis. For this purpose, the mean and variance of the data can be calculated as follows:

Average:

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^k f_i x_i}{n}$$

Variance:

$$S^2 = \frac{\sum_{i=1}^n f_i (x_i - \bar{x})^2}{n-1}$$

Coefficient of variation:

$$C.V = \frac{\sigma}{\mu}$$

In the analysis of internal factors affecting the risk management of the accountant and the assets of the bank, the calculated mean and variance indicate the agreement of the respondents with the impact of these factors. Next, the priority of these factors was determined by calculating the coefficient of variation. In inferential statistics, two tests, Student's t-test, and chi-square were used to generalize the statistics to the parameters of the population. Finally, the agreement coefficient was calculated to determine the intensity of the relationship between the variables. For this purpose, the following formulas were used.

T-test:

$$t = \frac{\bar{x} - 3}{\frac{s}{\sqrt{n}}}$$

Chi-squared test:

$$(x)^2 = \sum \frac{(F_o - F_e)^2}{F_e}$$

Contingency coefficient:

$$c = \sqrt{\frac{x^2}{x^2 + n}}$$

This research is of an applied type the research method is a descriptive-survey and the approach of this research is mixed (quantitative and qualitative). The study population in this research is documents, evidence and scientific articles related to the research topic and the statistical population includes all experts and experts of the armed forces who have appropriate expertise and job experience in the research topic. The sample size is 93 people, considering the number of the research population (124 people) and the determined parameters, and it was carried out using a simple random stratified method.

Findings:

The results of the inferential statistics obtained for the components indicate that all the components were approved. To determine the intensity of the relationship between these components and the risk management of the accountant and the assets of the AJA, the agreement coefficient was calculated as follows:

The audit quality component with an agreement coefficient of **0.7433 was placed in the priority, the administrative health** component with an agreement coefficient of 0.6996 was placed in the second priority, the process component with an

agreement coefficient of 0.6768 was placed in the third priority, the knowledge and skills component with an agreement coefficient of 0.6441 was placed in the fourth priority, the information technology component with an agreement coefficient of 0.6508 was placed in the fifth priority, the database component with an agreement coefficient of 0.5877 was placed in the sixth priority, and the human resources component with an agreement coefficient of 0.5662 was placed in the seventh priority.

Results:

Regarding the internal factors affecting the risk management of the auditor and the assets of AJA, several internal factors were selected using qualitative analysis, and after quantitative analysis, 7 components were identified as follows:

Audit quality components, administrative health, process, knowledge and skills, information technologies, databases, and human resources.

Therefore, by identifying the risks arising from the internal factors affecting the risk and eliminating and reducing their risks, the costs of surprises in the organization's business are reduced.

References:

- Ojeka, S. A, and, Adegboye, A. Adegboye, K, Alabi, O, Afolabi, M, & Iyoha, F (2019). Data on chief financial officer attributes and risk management strategies for Nigerian listed financial institutions. 27:1-4.
- Sadeghi Sayah, M (2019), Designing a comprehensive risk management system model in the Tax Affairs Organization, PhD thesis in accounting. Islamic Azad University, Qom Branch.

A.R. Garmand and Staff University

Military Science and Tactics

<https://www.gjnst.ir/>

Online ISSN: 4570-2676

Print ISSN: 2006-191x

منتشر نشده

مقدمه

تغییرات سریع در جهان امروز در ابعاد مختلف محیط سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و فناوری باعث شده است که سازمان‌ها در صحنه رقابت‌های مختلف به‌طور فزاینده‌ای با تغییرات گسترده‌ای مواجه شوند. وقوع ریسک‌ها (اعم از مثبت و منفی) برای سازمان‌ها اجتناب‌ناپذیر بوده و دلیل این امر نیز احاطه آن‌ها توسط عدم اطمینان‌ها و پیچیدگی محیط فعالیت امروزی سازمان‌هاست. یکی از عوامل کلیدی موفقیت سازمان‌ها در چنین شرایطی، توانایی آن‌ها در شناسایی ریسک‌ها در زمان مناسب است (Ojeka et al, 2019: 14-27).

مدیریت ریسک رویکردی نوین در راستای ارتقاء اثربخشی سازمان‌ها بوده که با توجه به ماهیت نامطمئن محیط سازمان، افزایش پیچیدگی ریسک‌ها و لزوم صرف بهینه منابع از اهمیت انکارناپذیری برخوردار است؛ بنابراین مدیریت ریسک سازمان رویکرد سیستماتیک برای شناسایی، ارزیابی، اولویت‌بندی و کنترل ریسک‌ها و اثرات کلی و تجمعی آن‌ها در سراسر یک سازمان به شیوه‌ای هماهنگ و یکسان است. در چنین محیط پویا و پیچیده‌ای سازمان‌های نظامی نیازمند فرماندهانی هستند که ریسک‌های ناشی از پیچیدگی‌های ذاتی محیط عملیاتی را در زمان تصمیم‌گیری‌های مهم خود مورد لحاظ قرار دهند. فرماندهان و مدیران در محیط پیچیده و مبهم فعالیت سازمان باید توانایی برخورد با روابط درونی و وابستگی‌های مبهم و بغرنج و به‌طور کلی ریسک‌های مابین داده‌ها، فعالیت‌ها، فرایندها و افراد و فناوری‌ها را دارا باشند (صادقی سیاح، ۱۳۹۹: ۱۱). در این بین ذی‌حسابی و دارایی آجا به‌عنوان یک نهاد مالی مهم در سطح آجا، با ریسک‌های متعددی مواجه است که عدم شناسایی عوامل داخلی تاثیرگذار بر مدیریت ریسک سازمانی به‌منظور مقابله با ریسک‌های سازمان یاد شده و همچنین بی‌توجهی به آن‌ها، راهبردهای مالی آجا را بی‌تعادل نموده و تحقق مأموریت‌های آجا را با تبعات منفی مواجه خواهد نمود.

نیروی انسانی شایسته و منابع بهینه مالی نقش مؤثری در ارتقاء و اثربخشی یک سازمان دارد. در این راستا باوجود تمام برنامه‌ریزی‌ها و دقت نظرهایی که توسط کارشناسان و متخصصان سازمان صورت می‌گیرد؛ اما هنوز برخی عوامل خارج از کنترل سازمان‌ها وجود دارد که با درجات مختلف از احتمال، امکان دست نیافتن شرکت‌ها به هر یک از اهداف عملیاتی را می‌تواند افزایش دهد. همچنین احتمال عدم دسترسی به اهداف از پیش تعیین‌شده، تحت عنوان ریسک مطرح می‌شود (احمدی و عبدالله‌زاده، ۱۴۰۳: ۷۲).

ذی‌حسابی و دارایی آجا با توجه به مفاد (۳۱، ۳۶، ۵۳، ۷۶، ۹۱) قانون محاسبات عمومی کشور وظیفه نظارت مالی در دستگاه اجرایی را بر عهده دارد (قانون محاسبات عمومی کشور). نظارت مالی عمدتاً شامل نظارت بودجه‌ای، نظارت بر رعایت قوانین و مقررات، نظارت بر نحوه ارائه صورت‌های مالی قابل‌اتکا و نظارت عملیاتی می‌باشد. این نظارت‌ها عمدتاً مربوط به مشروعیت تحصیل و مصرف منابع بوده و در راستای ایفای مسئولیت پاسخگویی مالی صورت می‌پذیرد (باباجانی و همکاران، ۱۴۰۱: ۳۲). تحقق مأموریت‌های ذی‌حسابی و دارایی آجا در این بخش نیز به چگونگی مقابله با ریسک‌های موجود در فرایندهای مالی و نیز نظارتی حاکم در آجا وابسته است. در این میان مدیریت ریسک سازمانی به‌منزله راهی برای مدیریت راهبردی مجموعه ریسک‌ها در یک سازمان، با رویکردی جامع و یکپارچه به ریسک‌های سازمانی به دنبال کاهش مخاطرات در زمینه فرایندهای مالی سازمان‌ها محسوب می‌گردد.

همچنین ذی‌حسابی و دارایی آجا نیز همانند سایر سازمان‌ها در راستای انجام وظایف خود و دستیابی به اهداف خود همواره با ریسک‌های مختلفی از جمله ریسک پایگاه اطلاعات مالی، ریسک نیروی انسانی غیرمتخصص، ریسک سلامت اداری، ریسک تفکرات فرماندهان و عاملین ذی‌حساب در یگان‌های تابعه آجا، ریسک فناوری اطلاعات و ... روبرو است که هر یک از موارد مذکور به‌نوبه خود ذی‌حسابی و دارایی آجا را در رسیدن به اهداف آرمانی و مأموریت‌های محوله خود محدود می‌نماید، عدم شناسایی

این ریسک‌ها در حوزه مالی، حوزه مأموریتی آن سازمان را با عدم کارایی و اثربخشی مواجه نموده و تحقق اهداف را با تهدیدی جدی مواجه خواهد ساخت.

شناسایی و مدیریت ریسک یکی از رویکردهای جدید است که برای تقویت و ارتقای اثربخشی سازمان‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. به‌طور کلی ریسک با مفهوم احتمال محتمل زیان و یا عدم اطمینان شناخته می‌شود که انواع مختلف و طبقه‌بندی‌های متنوع دارد. تمامی اشکال ریسک شامل عناصر مشترکی چون محتوا، فعالیت، شرایط و پیامدها هستند. مدیریت ریسک به مفهوم سنجش ریسک و سپس اتخاذ راهبردهایی برای مدیریت ریسک دلالت دارد. انواع ریسک‌ها برحسب احتمال وقوع و تأثیر آن‌ها قابل تقسیم است که نتیجه آن پرتفوی ریسک و اعمال استراتژی‌های مناسب (انتقال، اجتناب، کاهش و پذیرش) است (قربانی، ۱۴۰۰: ۳۸). در سازمان‌های توسعه‌یافته، اهمیت و نقش مدیریت ریسک در تحقق اهداف سازمانی و به‌ویژه افزایش کارایی نیروی انسانی (به‌عنوان مهم‌ترین سرمایه انسانی) به‌خوبی شناخته‌شده و به‌درستی از دستاوردهای آن‌ها بهره گرفته می‌شود (شاکری و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۵).

عدم موفقیت در مدیریت ریسک یک سازمان می‌تواند ناشی از عدم شناخت کافی از ریسک، عدم تحلیل کافی از ریسک‌های مهم و عدم موفقیت در شناسایی فعالیت‌های واکنشی مناسب به ریسک باشد. همچنین عدم موفقیت برای تنظیم یک استراتژی مناسب مدیریت ریسک، ممکن است منجر به عدم مدیریت ریسک مناسب شود. عدم موفقیت در مدیریت ریسک می‌تواند منجر به وقوع موارد از قبیل وقوع فاجعه در جریان عملیات و عملیات ناکارا، تأخیر در تکمیل پروژه‌ها و اتخاذ استراتژی‌های نامناسب و اشتباه که منجر به عدم وقوع نتایج مورد انتظار می‌گردد، شود (صادقی سیاح، ۱۳۹۹: ۲۲).

مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش

مبانی نظری

تعریف ریسک

گالیتز، ریسک را هرگونه نوسان در هرگونه عایدی بیان می‌کند. تعریف یادشده این موضوع را مطرح می‌کند که تغییرات احتمالی آینده برای یک شاخص خاص چه مثبت و چه منفی، ما را با ریسک مواجه می‌سازد؛ بنابراین امکان اینکه تغییرات به نفع ما یا به ضرر ما باشد، وجود دارد (Merna, 2008).

انواع ریسک

ریسک‌هایی که به عوامل درونی شرکت مرتبط باشند، ریسک غیرسیستماتیک می‌نامند. این ریسک شامل آن قسمت از تغییرات در بازده اوراق بهادار است که با تغییرپذیری کل بازار ارتباطی ندارد. این نوع ریسک منحصر به اوراق بهادار خاصی است و به عواملی همچون ریسک تجاری، ریسک مالی و ریسک نقدینگی بستگی دارد (دانش عسگری، ۱۳۹۰: ۱۲۲).

ریسک سیستماتیک با عنوان‌هایی از قبیل ریسک بازار یا ریسک کاهش ناپذیر هم شناخته می‌شود، آن قسمت از ریسکی است که تابع عوامل بازار بوده و خاص یک یا چند شرکت نبوده و قابل حذف نمی‌باشد. این ریسک شامل ریسک نرخ بهره، بازار و تورم بوده و حاصل تغییرات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و محیط بازار سرمایه است و برای سهام مختلف روندی تقریباً مشابه دارد (شباهنگ، ۱۳۸۱: ۱۲۲). آن بخشی از تغییرپذیری در بازده کل سهام که اجتناب‌ناپذیر می‌باشد، ریسک سیستماتیک بوده و به نحوه عملکرد سرمایه‌گذار و ایجاد تنوع در سهام ارتباطی ندارد (پیری و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۶۹-۱۸۶).

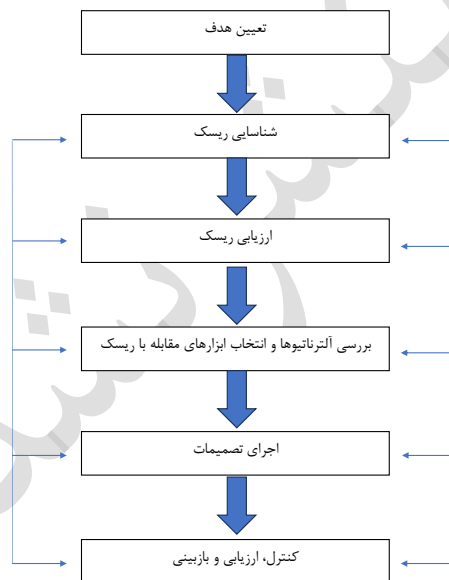
تعریف مدیریت ریسک

مدیریت ریسک، فرآیند سیستماتیک شناسایی، ارزیابی و اتخاذ استراتژی مناسب به منظور کاهش اثرات زیان‌بار آن می‌باشد (Fabio, 2015).

فرآیند مدیریت ریسک

فرآیند مدیریت ریسک را می‌توان به یک سری مراحل متوالی تقسیم نمود. شناسایی این مراحل در فرآیند مدیریت ریسک، سبب عدم نادیده گرفتن مراحل مهم می‌گردد. هر چند این امر در تجزیه و تحلیل جداگانه هر کدام از این مراحل مفید و مؤثر می‌باشد، لیکن باید به این نکته توجه کرد که مراحل یادشده در فرآیند واقعی مدیریت ریسک، تمایل به ادغام با یکدیگر را دارند. ۶ مرحله در فرآیند مدیریت ریسک به شرح زیر می‌باشد:

(۱) تعیین اهداف (۲) شناسایی ریسک (۳) ارزیابی ریسک (۴) بررسی آلترناتیوها و انتخاب ابزارهای مقابله با ریسک (۵) اجرای تصمیمات (۶) کنترل، ارزیابی و بازبینی

شکل ۱- فرآیند مدیریت ریسک

اهداف مدیریت ریسک

اهداف مدیریت ریسک شامل موارد زیر می‌باشد:

- شناسایی ریسک‌های سازمانی و تأثیرات آن برای تعیین استراتژی‌های سازمان (مرحله تحلیل محیطی و داخلی)
- تعیین دقیق روش‌های مواجهه با ریسک شامل پذیرش، اجتناب، کاهش و تسهیم

- کاهش هزینه‌های ناشی از غافل‌گیری در کسب‌وکار سازمان با شناسایی ریسک‌های پیش رو و حذف و کاهش مخاطرات آن‌ها
- افزایش تأثیر فرصت‌ها با شناسایی به هنگام وقایع پیش رو برای سازمان و استفاده از منافع حاصل از آن
- استفاده بهینه از سرمایه با تخصیص بهینه آن در حوزه‌های مختلف با توجه به ریسک‌پذیری آن‌ها (صادقی سیاح، ۱۳۹۹: ۲۱).

مدیریت ریسک سازمانی

به‌رغم استفاده فراوان از روش مدیریت یکپارچه ریسک (ERM) در واژگان کسب‌وکار، با این حال تعریف استاندارد در خصوص مدیریت یکپارچه ریسک وجود ندارد. به همین دلیل اگر از رهبران کسب‌وکار پرسش شود که مدیریت هوشمند ریسک را تعریف کنند، احتمالاً هر یک از آن‌ها تعریف و برداشت متفاوتی را ارائه نمایند. با وجود رشد آگاهی از نیاز به مدیریت ریسک کارا، فعالیت‌هایی که تحت نام ERM مورد استفاده قرار می‌گیرند گسترده و در حال رشد است. بیش از یک دهه از زمان ایجاد مفهوم مدیریت یکپارچه ریسک گذشته است. در بعضی بخش‌های صنعت، خصوصاً بخش خدمات مالی و انرژی، اکثر ریسک‌های خاص صنعت با استفاده از مدل‌سازی پیچیده و تحلیل‌های حرفه‌ای با دقت بالایی مدیریت می‌شوند. سایر شرکت‌های فعال در بخش‌های خدمات و کسب‌وکار مشتری، ممکن است رویکردهای سهل‌انگارانه‌تر به مدیریت ریسک داشته باشند، لذا به فعالیت‌هایی هوشمند نیاز است که برخی از آن‌ها در حال ظهور هستند. شرکت‌های محدودی وجود دارند که مدیریت ریسک هوشمندانه را به‌طور کامل اجرا می‌کنند و ریسک‌ها را به‌صورت همه جانبه ارزیابی و شناسایی می‌نمایند. در بسیاری از موارد، موانع سبب می‌شوند که امکان مشاهده کلیه ریسک‌های شرکت فراهم نباشد. از آنجایی که اجرای درست مدیریت ریسک یکپارچه در تعداد کمی از سازمان‌ها اجرایی شده است، شرکت‌هایی که اقدام به استقرار مناسب مدیریت ریسک یکپارچه نموده‌اند،

شایسته یک نام خاص هستند و چنین شرکت‌هایی را شرکت هوشمند ریسک می‌نامند (Clara et al, 2019).

آماده‌سازی فضای داخلی برای مدیریت ریسک

کلیه فعالیت‌های انجام‌شده به‌منظور ایجاد آمادگی و پذیرش برای جاری‌سازی فرآیند مدیریت ریسک در سازمان می‌باشد. این فعالیت‌ها منجر به افزایش سطح هوشیاری کارکنان سازمان در خصوص انجام مدیریت ریسک می‌شود تا جهت استقرار زیر فرآیندهای بعدی به‌عنوان پایه محکمی لحاظ گردد. در این مرحله فلسفه مدیریت ریسک در سازمان و لزوم ریسک‌گرایی مدیران توسط مدیریت ارشد تبیین شده و الزامات حرفه‌ای و اخلاقی آن تدوین می‌گردد. در این مرحله آموزش‌های مدیریت ریسک برقرار شده و با انجام سازمان‌دهی مناسب اختیارات و پاسخگویی‌ها در این حوزه مشخص می‌گردد.

شکل ۲- آموزش‌های مدیریت ریسک

همانطور که در نمودار بالا مشخص است، آموزش و اطلاع‌رسانی در حوزه مدیریت ریسک و ریسک‌گرایی تأثیر زیادی بر شاخص موفقیت در استقرار فرآیند مدیریت ریسک سازمانی دارد. سازمان‌های پیشرو در این زمینه، دوره‌های آموزشی متعدد رسمی و غیررسمی را در این زمینه اجرا نموده و در جلسات مختلف مدیریتی لزوم آن را بازگو می‌نمایند. این شرکت‌های پیشرو، ریسک‌گرایی را به‌عنوان یکی از مشخصه‌های اندازه‌گیری عملکرد مدیران در نظر می‌گیرند و یکی از سایر روش‌های نفوذ ریسک‌گرایی در فرهنگ سازمانی، مربی‌گری سازمانی رهبران در این حوزه برای جانشینان و مدیران میانی می‌باشد (نوریان، ۱۳۹۸).

همانطور که در بندهای فوق مطرح شد، به‌رغم ایفای نقش توسط لایه‌های مختلف مدیران سازمان در مدیریت ریسک سازمانی، با این حال بر اساس هرم سازمان‌دهی مدیریت ریسک، مسئولیت تبیین فلسفه ریسک‌گرایی در سازمان، مدیریت سبد ریسک‌های واحدهای مختلف و انجام تصمیم‌گیری‌ها و هدف‌گذاری‌های استراتژیک بر مبنای ریسک‌های شناسایی‌شده در لایه‌های پایین‌تر بر عهده هیئت‌مدیره می‌باشد. در لایه مدیریت عامل، پاسخگویی نسبت به ریسک‌های عملیاتی سازمان مادر و راهبرد گذاری آن متجلی می‌گردد و در لایه‌های پایین‌تر مدیریت سازمان، پاسخگویی نسبت به ریسک‌های عملیاتی و گزارش دهی نمود بیش‌تری خواهد داشت. هر چه در هرم سازمان‌دهی مدیریت ریسک به سمت پایین حرکت می‌کنیم، نقش‌های شناسایی و ارزیابی پررنگ‌تر شده و حوزه‌های ریسک‌گرایی مستمر (دائمی) در محدوده ریسک‌های عملیاتی افزایش می‌یابد و هر چه به سمت بالای هرم متمایل شویم پاسخگویی نسبت به ریسک‌های استراتژیک و اجابت بیش‌تر شده و فعالیت‌های همسوسازی ریسک‌ها و تصمیم‌گیری بر مبنای آن به‌صورت راهبرد گذاری، تقویت می‌گردد (صادقی سیاح، ۱۳۹۹: ۸۲).

مدیریت ریسک سازمانی در ذی‌حسابی و دارایی آجا

در محیط رقابتی که امروز در آن قرار گرفتیم، بنگاه‌های اقتصادی به منظور حفظ بقای خود، می‌بایست عملکرد خود را به صورت مستمر بهبود دهند تا توان رقابتی را حفظ و افزایش دهند و همچنین کسب منافع خود را بیشتر کنند. این مهم از طریق تعیین اهداف، برنامه‌ریزی و کنترل و به تبع آن اندازه‌گیری عملکرد برای آگاهی از میزان موفقیت در تحقق اهداف از پیش تعیین شده، محقق می‌گردد (ابراهیمی، ۱۳۸۶: ۱۵-۴۱). شرکت‌ها همواره روش‌هایی را برای مقابله با عدم اطمینان‌های کاری جستجو می‌کنند، در این راستا، مدیریت ریسک به عنوان ابزاری کارآمد برای مدیران سازمان‌ها معرفی شده است. شناسایی خطرات و مدیریت ریسک یکی از رویکردهای جدید است که برای تقویت و ارتقای اثربخشی سازمان‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد (سلیمانی امیری و همکاران، ۱۳۹۴).

با توجه به اینکه طبق ماده ۹۰ قانون محاسبات عمومی کشور (مصوب سال ۱۳۶۶)، نظارت مالی توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی از طریق معاونت‌های صفی آن به‌ویژه معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور صورت می‌پذیرد، لذا معاونت مذکور نیز این مهم را به طرق مختلف که یکی از مهم‌ترین آن‌ها نظارت قبل و حین خرج می‌باشد توسط ذی‌حسابان منصوب در دستگاه‌های اجرایی (ماده ۳۱ همان قانون) که مسئولیت تطبیق خرج با قوانین و مقررات را به عهده دارند به عمل می‌آورد. وظایف نظارتی ذی‌حساب علاوه بر پوشش وظایف قانونی، باید با اهداف نظارتی معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور هم سو باشد. شرح وظایف متصور برای ذی‌حساب و چگونگی انجام نظارت مالی در سطح دستگاه‌های اجرایی در قوانین و مقررات برگرفته از نظام مالیه عمومی حاکم بر کشور از جمله نظام بودجه‌ریزی است که نهایتاً منجر به یک نظارت شکلی بر مصارف بودجه دستگاه‌های اجرایی می‌شود.

لازم به ذکر است با توجه به اینکه بودجه شاه‌رگ حیاتی و قلب تپنده برنامه‌ریزی در هر سازمانی است و کلیه فعالیت‌ها بدون وجود منابع مالی آن اجرا نخواهد شد، لذا نبود

الگویی راهبردی به منظور مدیریت یکپارچه مخاطرات می‌تواند حوزه مأموریتی آن سازمان را با عدم کارایی و اثربخشی مواجه نموده و تحقق اهداف را با تهدید جدی مواجه سازد. عدم موفقیت در مدیریت ریسک یک سازمان می‌تواند ناشی از عدم شناخت کافی از ریسک، عدم تحلیل کافی از ریسک‌های مهم و عدم موفقیت در شناسایی فعالیت‌های واکنشی مناسب به ریسک باشد. بدون پرداختن به مقوله مدیریت ریسک با رویکردی جامع و راهبردی، زمینه پرداختن غیر هدفمند به فعالیت‌های مالی در سازمان آجا را به همراه دارد. به عبارت دیگر بدون برخورداری از یک نظام جامع، فراگیر و همه‌جانبه نگر در زمینه مدیریت ریسک رویکردها و جهت‌گیری‌های مربوط به مدیریت مالی در آجا با چالش‌های جدی در زمینه مدیریت و تخصیص منابع مورد نیاز مواجه خواهد شد.

عوامل داخلی موثر در مدیریت ریسک سازمانی در ذی‌حسابی و دارایی آجا

فناوری اطلاعات: نرم‌افزارهای رایانه‌ای نیز همانند بقیه سامانه‌های رایانه‌ای به‌طور کامل امن نبوده و دارای نقاط ضعف و آسیب‌پذیر بسیاری می‌باشند و امکان رخنه و نفوذ به درون آن‌ها و در نتیجه سرقت اطلاعات و یا فروپاشی آن‌ها وجود دارد. (بصیری و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۶۷-۱۹۴).

قدرت و دانش مالی مدیران: مدیران معماران راهبردهای نوآورانه و رهبران ایجاد ارزش و ارتقا عملکرد شرکت می‌باشند، قدرت و دانش آن‌ها بر راهبردها و عملکرد شرکت تأثیر دارد. عملکرد شرکت‌ها برای سرمایه‌گذاران بالفعل و بالقوه، مدیران شرکت‌ها و جامعه حائز اهمیت است، به‌ویژه، عملکرد عملیاتی از قبیل کیفیت، سرعت، انعطاف‌پذیری، قابلیت اطمینان، موجودی، موقعیت بازار، فروش بین‌المللی و رضایت مشتری برای شرکت‌ها حیاتی است (فرح آبادی و حیدرپور، ۱۴۰۱: ۶۷-۹۰). لذا، مدیریت نقش عمده‌ای در تعیین راهبردها و عملکرد شرکت دارد. مدیران سطوح بالای سازمانی، اختیار و قدرت زیادی در تصمیم‌گیری سازمانی دارند، سلیقه‌ها و احساسات

آن‌ها بر انتخاب سیاست‌ها و رویه‌های شرکت اثرگذار است (حاجی ابراهیمی و اسکندر، ۱۳۹۸: ۳۴۰-۳۶۵). از طرف دیگر، بحران اقتصادی با نوسان و عدم اطمینان متغیرهای کلان اقتصادی هم بستگی دارد، لذا این‌ها می‌تواند بر توانایی و قدرت مدیر و متعاقباً بر عملکرد شرکت اثر بگذارد (نکویی زاده و همکاران، ۱۳۹۹: ۱-۳۱).

فرآیندی: تحولات عمده در محیط کسب‌وکار، مثل جهانی‌شدن و سرعت بالای تغییرات در فناوری، باعث افزایش رقابت و دشواری مدیریت در سازمان‌ها گردیده است. مدیریت ریسک مؤثر که بر مبنای اصول مفهومی معتبر قرار دارد، بخش مهمی از این فرایند تصمیم‌گیری را تشکیل می‌دهد (یار احمدی خراسانی، ۱۳۸۶: ۷۳-۷۶). می‌توان گفت که مدیریت ریسک، فرایند شناسایی، ارزیابی و انجام اقدامات کنترلی و اصلاح ریسک‌های اتفاقی بالقوه‌ای است که مشخصاً پیشامدهای ممکن آن، خسارت یا عدم‌تغییر در وضع موجود می‌باشد (بابایی و وزیر زنجانی، ۱۳۸۵: ۱۴-۲۰). از طرف دیگر، ریسک را می‌توان به‌عنوان انواع رویدادها یا شرایطی که ممکن است سازمان را از رسیدن به اهدافش بازدارد، تعریف کرد (روی، ۲۰۰۸). سازمان استانداردهای بین‌المللی، ریسک را به‌عنوان ترکیبی از احتمال یک رویداد و اثرات آن تعریف می‌کند؛ بنابراین، تعیین تمام ریسک‌های احتمالی در یک فرآیند و احتمال وقوع آن‌ها، بخش اصلی ارزیابی ریسک یک سازمان است. بر این اساس، مدیریت ریسک شرکت را می‌توان به‌عنوان فرآیندی پیوسته و سازمان‌یافته در کل سازمان برای تعیین، ارزیابی، تصمیم‌گیری در زمینه پاسخ و گزارشگری درباره فرصت‌ها و خطراتی تعریف کرد که دستیابی به اهداف را تحت تأثیر قرار می‌دهد (موسوی شیری و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۹-۴۷). مدیریت ریسک شرکت، فرآیندی ساختارمند، پایدار و مداوم در کل سازمان می‌باشد، به‌منظور شناسایی، ارزیابی، تصمیم‌گیری راجع به واکنش به فرصت‌ها و تهدیدهایی که بر دستیابی به اهداف سازمان، اثر می‌گذارند (انجمن حساب‌رسان داخلی، ۲۰۰۴).

منابع انسانی: با اقتباس از نظر پریچارد می‌توان ریسک‌های منابع انسانی را به شرح زیر گروه‌بندی کرد:

۱- **ریسک فنی:** احتمال اینکه سازمان به‌واسطه فناوری‌های متداول در حوزه منابع انسانی با خطراتی مواجه شود مثل عدم تسلط پرسنل سازمان به فناوری‌های نوین که می‌تواند برای سازمان خطرساز باشد.

۲- **ریسک برنامه‌ای:** احتمال اینکه فعالیت‌های سازمانی به‌واسطه عوامل خارج از کنترل مدیریت در حوزه منابع انسانی صدمه ببیند نظیر اعتصاب، بیماری کارکنان، فقدان مهارت‌های پرسنلی، در دسترس نبودن منابع انسانی با کیفیت، تنش‌های سیاسی بین کارکنان، عدم ایمنی، عدم توجه به محیط کاری کارکنان.

۳- **ریسک حمایتی:** احتمال اینکه سازمان به‌واسطه کم‌توجهی به فعالیت‌های پشتیبانی (حمایتی) در حوزه منابع انسانی با مشکل جدی از نظر کارکرد مواجه شود مانند عدم آموزش، عدم اعتماد به پرسنل، عدم حمایت تکنولوژی از کارکنان، نظام نامناسب بیمه‌های درمانی، ایاب و ذهاب کارکنان، نظام نامناسب پرداخت منصفانه، عدم تأمین فرصت رشد و امنیت مداوم، عدم توسعه قابلیت‌های انسانی، عدم توجه به فضای کلی زندگی، فقدان انسجام اجتماعی.

۴- **ریسک هزینه‌ای:** کم‌توجهی به الگوهای چهارگانه فوق و برآورد ناصحیح هزینه‌های پرسنلی نظیر بیمه، (بیمه درمان، بیمه عمر) آموزش، حقوق و

۵- **ریسک زمانی:** کم‌توجهی به الگوهای سه گانه فوق و ریسک مرتبط با پیشرفت کار و خطای برآورد مبتنی بر اتمام کاری توسط کارکنان منجر به این ریسک می‌شود که فقدان مدیریت توانمند، مدیریت مشتری‌گرا، فقدان روابط اجتماعی بالا ... موجب به وجود آمدن این ریسک می‌شوند (محمدی اسفندیار و همکاران، ۱۳۹۵).

پیشینه‌های پژوهش

جدول (۱) پیشینه تحقیقات انجام شده

محقق	عنوان تحقیق	نتایج تحقیق
چنگ و دنگ (2024)	مدل ارزیابی ریسک نرم افزار شواهد در چارچوب تشخیص منظم	یک مدل ارزیابی ریسک نرم افزار پیشنهاد شده است که می تواند ریسک نرم افزار را به دقت ارزیابی کند و پشتیبانی قوی برای مدیریت ریسک ارائه دهد.
دیرست و همکاران (۲۰۲۴)	تأثیر آشفته گی محیطی بر مدیریت ریسک امنیت سایبری و تاب آوری سازمانی	اگرچه تحقیقات زیادی در مورد نقش آشفته گی محیطی در عملکرد سازمانی به طور کلی وجود دارد، توجه کمی به تأثیر آشفته گی محیطی بر خطر امنیت سایبری شده است. با استفاده از مجموعه داده های ۱۵۰ شرکت اروپایی، یافته های مطالعه نشان می دهد که چگونه دو نوع آشفته گی اثرات متفاوتی بر مدیریت ریسک در شرکت های مورد مطالعه دارند. آشفته گی فناوری مستقیماً بر بلوغ ریسک امنیت سایبری شرکت ها تأثیر می گذارد در حالی که آشفته گی بازار دارای یک تأثیر مثبت مستقیم بر درک ریسک امنیت سایبری شرکت ها می باشد.
میدل و کارابو- ۲۰۱۷	چگونه عملکرد مدیریت ریسک سازمانی بر تصمیم گیری در شرکت تأثیر می گذارد؟	یافته های پژوهش نشان داد که ایجاد فناوری های ریسک منجر به تغییر عملکرد در مدیریت ریسک سازمانی در طی زمان می شود که در نهایت تأثیرگذار بر تصمیم گیری می باشد. این فرایند تأثیرگذاری شامل دو مرحله است: فروش تفکرات جدید و مدیریت دانش در طول محدودیت ها (مرزبندی شده). در فرایند اول، تلاش مدیریت ریسک بر این است که به صورت عمودی بر تصمیمات مدیریت ارشد با توجه به پذیرش فناوری های مدیریت ریسک جدید اثرگذار باشد. در مرحله دوم مدیریت ریسک به صورت افقی بر تصمیم گیرندگان اثر می گذارد تا از دانش ریسک در فرایندهای تصمیم گیری استفاده کنند.
سیلر و فرهان - ۲۰۱۷	بررسی تأثیر مدیریت ریسک سازمانی بر ارزش شرکت های پذیرفته شده در بورس استانبول	آن ها در دوره ۲۰۱۳-۲۰۰۸، ۱۳۰ شرکت فعال صنعتی را انتخاب کردند. پژوهشگران به منظور اندازه گیری ارزش شرکت، نسبت کیوتوبین را به عنوان متغیر استفاده نمودند. نتایج پژوهش نشان داد که بین ارزش شرکت و مدیریت ریسک سازمانی هیچ گونه ارتباطی وجود ندارد.
مهربان پور و همکاران - ۱۴۰۲	طراحی الگوی سنجش بلوغ مدیریت ریسک در صنعت بیمه ایران با تأکید بر نقش حسابرسی داخلی	الگوی طراحی شده در پژوهش شامل ۵۰ شاخص برگرفته از استانداردها، پژوهش های پیشین و نظرهای خبرگان صنعت بیمه است که حالت بهینه مدیریت ریسک در صنعت بیمه را تشریح می کند. شرکت های بیمه ای می توانند وضعیت بلوغ مدیریت ریسک خود را با شناسایی میزان انطباق با شاخص های این الگو بسنجند. الگوی ارائه شده شامل سه بعد اصلی راهبری، سیاست و استراتژی، فرایند مدیریت ریسک و نقش ها و وظایف حسابرسی داخلی است. همچنین ۹ مؤلفه شناسایی شده شامل

محقق	عنوان تحقیق	نتایج تحقیق
		راهبری و استراتژی، تعهد مدیریت، فرهنگ‌سازمانی و دانش کارکنان، شناسایی و ارزیابی ریسک، پاسخ به ریسک، گزارش‌گیری ریسک، نظارت و بازبینی، خدمات اطمینان بخشی حسابرسان داخلی و خدمات مشاوره‌ای حسابرسان داخلی و ۵۰ شاخص ارائه‌شده برای هر یک از مؤلفه‌ها است.
شفیعی و همکاران - ۱۴۰۱	طراحی مدل ساختاری تفسیری شناسایی و سطح‌بندی ریسک‌های راهبردی مالی صنعت پتروشیمی جمهوری اسلامی ایران	ریسک‌های راهبردی صنعت پتروشیمی شامل ریسک تحریم‌های مالی، تصمیمات مؤثر مالی دولت، اعتبار نقدینگی، ریسک مالی حوزه تولید، اقتصاد کلان، بیمه و پوشش ریسک، بازار محصول و رقابت و مدیریت راهبردی است. به‌طور کلی این ریسک‌ها در چهار سطح طبقه‌بندی گردیدند.
الیاسی و سعید نژاد - ۱۳۹۱	شناسایی و اولویت‌بندی ریسک‌های راهبردی، «مطالعه موردی؛ شرکت هلدینگ توسعه صنایع و معادن غدیر»	نتایج تحقیق نشان داد کمبود نیروی انسانی ماهر، عوامل کلان اقتصادی، دسترسی به زیرساخت، اجرای قراردادهای، دسترسی به نقدینگی و قوانین و مقررات ریسک‌های راهبردی صنعت معدن در کشور می‌باشد.

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق از نوع کاربردی بوده روش تحقیق توصیفی-پیمایشی می‌باشد. همچنین رویکرد این تحقیق آمیخته (کمی و کیفی) می‌باشد. جامعه مورد مطالعه در این تحقیق، اسناد، مدارک، گزارش‌ها، کتاب‌ها و مقاله‌های علمی مرتبط با موضوع تحقیق بوده و جامعه آماری شامل تمام خبرگان و صاحب‌نظران نیروهای مسلح که در موضوع تحقیق دارای تخصص و تجربه شغلی مناسب دارند، می‌باشد. با توجه به این که امکان دسترسی به تمامی اعضاء جامعه آماری تحقیق مقدور نمی‌باشد، نمونه‌گیری به عمل آمده و برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است. حجم نمونه آماری این تحقیق با استفاده از فرمول ذکرشده با توجه به تعداد جامعه آماری تحقیق (۱۲۴ نفر) و پارامترهای تعیین‌شده، تعداد ۹۳ نفر در نظر گرفته شده و به روش طبقاتی تصادفی ساده، نمونه‌گیری به عمل آمده است. به‌منظور تجزیه و تحلیل از آمار توصیفی استفاده

شده است. برای این منظور می‌توان میانگین و واریانس داده‌های را به صورت زیر محاسبه کرد:

میانگین:

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^k f_i x_i}{n}$$

واریانس:

$$S^2 = \frac{\sum_{i=1}^n f_i (x_i - \bar{x})^2}{n-1}$$

ضریب پراکندگی (ضریب تغییرات):

$$C.V = \frac{\sigma}{\mu}$$

در تجزیه و تحلیل عوامل داخلی تاثیرگذار بر مدیریت ریسک ذی‌حسابی و دارایی آجا، میانگین و واریانس محاسبه شده بیانگر نظر موافق افراد پرسش‌شونده با اثرگذاری این عوامل می‌باشد. در ادامه با استفاده از محاسبه ضریب تغییرات اولویت این عوامل مشخص گردید.

در آمار استنباطی برای تعمیم آمارها به پارامترهای جامعه از دو آزمون تی استیودنت و کای مربع استفاده شده است. در نهایت برای مشخص کردن شدت ارتباط بین متغیرها ضریب توافقی محاسبه شده است. برای این منظور از فرمول‌های زیر استفاده شده است.

آماره آزمون t:

$$t = \frac{\bar{x} - 3}{\frac{s}{\sqrt{n}}}$$

آماره آزمون کای مربع:

$$(x)^2 = \sum \frac{(F_o - F_e)^2}{F_e}$$

ضریب توافقی:

$$c = \sqrt{\frac{x^2}{x^2 + n}}$$

تجزیه و تحلیل داده‌ها

تحلیل کیفی

تبیین عوامل داخلی تاثیرگذار بر مدیریت ریسک ذی‌حسابی و دارایی آجا

گام اول: طبقه‌بندی اطلاعات

(۱) پالایش داده‌ها

الف - پالایش داده‌های به‌دست آمده از مصاحبه با صاحب‌نظران

- دانش، تخصص، مهارت، قدرت درک بالا و بصیرت
- درون‌گر، داشتن تعامل مناسب، روابط اجتماعی بالا، صبور بودن
- نتایج شخصی (انفرادی)، نتایج شغلی، نتایج گروهی
- جسارت، شجاعت توأم با پاک‌دستی، حریت و آزادگی
- قاطعیت، تاب‌آوری، خودباوری، وجدان کاری
- تأمین مالی
- اندازه داراجا، ساختار داراجا، میزان تمرکز و عدم تمرکز، تشریح ارزش‌های اساسی داراجا، وضع اهداف استراتژیک، تعیین استراتژی‌های برنامه‌ریزی استراتژیک، تدوین اهداف مدیریت ریسک، استراتژی مقابله با ریسک، ادغام دوایر و شعبات با توجه به مدیریت ریسک، ایجاد دستورالعمل عملیاتی شناسایی خطر، جمع‌آوری اطلاعات در

- مورد ریسک‌ها، شناسایی روابط بین ریسک‌ها، تحلیل کیفی و کمی ریسک‌ها، اولویت‌بندی ریسک‌ها، تفکیک ریسک‌ها به شعبات و دواير، بهره‌برداری از ریسک، اطلاع‌رسانی در مورد ریسک، نظارت مستمر بر روی فرآیندهای مدیریت ریسک، ارزیابی عملکرد مدیریت ریسک، انجام اصلاحات
- تعیین چشم‌انداز و اهداف راهبردی، شناسایی ریسک‌های راهبردی، ارزیابی ریسک‌های راهبردی و تدوین راهبرد مدیریت ریسک
 - شناسایی ریسک‌های عملیاتی، ارزیابی ریسک، کاهش ریسک و نظارت و گزارش دهی
 - شناسایی ریسک‌های فناوری، ارزیابی ریسک‌های فناوری و مدیریت ریسک‌های فناوری
 - سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت ریسک، امنیت سایبری و تحلیل داده‌ها
 - شناسایی و تحلیل ریسک‌ها، توسعه کنترل‌ها و بازبینی و بهبود مداوم
 - اهداف و چشم‌انداز، سیاست‌ها و دستورالعمل‌ها و نظارت و بازخورد
- ب- پالایش داده‌های به‌دست آمده از ادبیات تحقیق**
- نرم‌افزارهای رایانه‌ای نیز همانند بقیه سامانه‌های رایانه‌ای به‌طور کامل امن نبوده و دارای نقاط ضعف و آسیب‌پذیر بسیاری می‌باشند و امکان رخنه و نفوذ به درون آن‌ها و در نتیجه سرقت اطلاعات و یا فروپاشی آن‌ها وجود دارد.
 - مدیران معماران راهبردهای نوآورانه و رهبران ایجاد ارزش و ارتقا عملکرد شرکت می‌باشند، قدرت و دانش آن‌ها بر راهبردها و عملکرد شرکت تأثیر دارد.
 - مدیریت ریسک، فرایند شناسایی، ارزیابی و انجام اقدامات کنترلی و اصلاح ریسک‌های اتفاقی بالقوه‌ای است که مشخصاً پیشامدهای ممکن آن، خسارت یا عدم‌تغییر در وضع موجود می‌باشد. از طرف دیگر، ریسک را می‌توان به‌عنوان انواع رویدادها یا شرایطی که ممکن است سازمان را از رسیدن به اهدافش بازدارد، تعریف کرد. سازمان استانداردهای بین‌المللی، ریسک را به‌عنوان ترکیبی از احتمال یک رویداد و اثرات آن تعریف می‌کند؛ بنابراین، تعیین تمام ریسک‌های احتمالی در یک فرآیند و احتمال وقوع آن‌ها، بخش اصلی ارزیابی ریسک یک سازمان است.

- احتمال اینکه سازمان به واسطه فناوری‌های متداول در حوزه منابع انسانی با خطراتی مواجه شود مثل عدم تسلط پرسنل سازمان به فناوری‌های نوین که می‌تواند برای سازمان خطرساز باشد. همچنین احتمال اینکه فعالیت‌های سازمانی به واسطه عوامل خارج از کنترل مدیریت در حوزه منابع انسانی صدمه ببیند نظیر اعتصاب، بیماری کارکنان، فقدان مهارت‌های پرسنلی، در دسترس نبودن منابع انسانی کیفی، تنش‌های سیاسی بین کارکنان، عدم ایمنی، عدم توجه به محیطی.

(۲) تلخیص داده‌ها

جدول (۲) تلخیص داده‌ها

حاصل از مطالعه منابع / ادبیات تحقیق	حاصل از مصاحبه با صاحب‌نظران
- احتمال اینکه سازمان به واسطه فناوری‌های متداول در حوزه منابع انسانی با خطراتی مواجه شود مثل عدم تسلط پرسنل سازمان به فناوری‌های نوین که می‌تواند برای سازمان خطرساز باشد. همچنین احتمال اینکه فعالیت‌های سازمانی به واسطه عوامل خارج از کنترل مدیریت در حوزه منابع انسانی صدمه ببیند نظیر اعتصاب، بیماری کارکنان، فقدان مهارت‌های پرسنلی، در دسترس نبودن منابع انسانی با کیفیت، تنش‌های سیاسی بین کارکنان، عدم ایمنی، عدم توجه به محیط کاری کارکنان. - نرم‌افزارهای رایانه‌ای نیز همانند بقیه سامانه‌های رایانه‌ای به طور کامل امن نبوده و دارای نقاط ضعف و آسیب‌پذیر بسیاری می‌باشند و امکان رخنه و نفوذ به درون آن‌ها و در نتیجه سرقت اطلاعات و یا فروپاشی آن‌ها وجود دارد. - مدیریت ریسک، فرایند شناسایی، ارزیابی و انجام اقدامات کنترلی و اصلاح ریسک‌های اتفاقی بالقوه‌ای است که مشخصاً پیشامدهای ممکن آن، خسارت یا عدم‌تغییر در وضع موجود می‌باشد.	- دانش، تخصص، مهارت، قدرت درک بالا و بصیرت - شناسایی ریسک‌های فناوری، ارزیابی ریسک‌های فناوری و مدیریت ریسک‌های فناوری - شناسایی ریسک‌های عملیاتی، ارزیابی ریسک، کاهش ریسک و نظارت و گزارش دهی - اهداف و چشم‌انداز، سیاست‌ها و دستورالعمل‌ها و نظارت و بازخورد - امنیت سایبری و تحلیل داده‌ها - شناسایی ریسک‌های راهبردی - ساختار داراجا، میزان تمرکز و عدم تمرکز

(۳) نمایش داده‌ها

الف - نمایش داده‌های به دست آمده از مصاحبه با صاحب‌نظران

اهم نظرات مصاحبه‌شوندگان در خصوص هدف دوم تحقیق به شرح زیر می‌باشد:

- دانش، تخصص، مهارت
- شناسایی ریسک‌های فناوری، ارزیابی ریسک‌های فناوری و مدیریت ریسک‌های فناوری
- امنیت سایبری و تحلیل داده‌ها
- اهداف و چشم‌انداز، سیاست‌ها و دستورالعمل‌ها و نظارت و بازخورد
- ساختار داراجا، میزان تمرکز و عدم تمرکز
- شناسایی ریسک‌های عملیاتی، ارزیابی ریسک، کاهش ریسک و نظارت و گزارش دهی

ب- نمایش داده‌های به‌دست آمده از ادبیات تحقیق:

اهم مطالب برگرفته شده از مطالعه منابع و ادبیات تحقیق در خصوص هدف دوم تحقیق به شرح زیر می‌باشد:

- عدم تسلط پرسنل سازمان به فناوری‌های نوین
- نرم‌افزارهای رایانه‌ای نیز همانند بقیه سامانه‌های رایانه‌ای به‌طور کامل امن نبوده و دارای نقاط ضعف و آسیب‌پذیر بسیاری می‌باشند و امکان رخنه و نفوذ به درون آن‌ها و در نتیجه سرقت اطلاعات و یا فروپاشی آن‌ها وجود دارد.
- مدیریت ریسک، فرایند شناسایی، ارزیابی و انجام اقدامات کنترلی و اصلاح ریسک‌های اتفاقی بالقوه‌ای است که مشخصاً پیشامدهای ممکن آن، خسارت یا عدم‌تغییر در وضع موجود می‌باشد.

گام دوم: پردازش اطلاعات

محقق در این بخش ضمن مقایسه داده‌ها از روش‌های تقارب (هم‌گرایی)، تباین (واگرایی) و تقاطع استفاده نموده و در ادامه؛ به یک استنباط درست و منطقی از زوایای پنهان داده‌های مرتبط با هدف این تحقیق دست یافته است.

جدول (۳) تقارب (هم‌گرایی)، تباین (واگرایی) و تقاطع مرتبط با هدف این تحقیق

(واگرایی) و تقاطع مرتبط با هدف این تحقیق تباین (هم‌گرایی)، تقارب
- منابع انسانی

- سلامت اداری
- پایگاه داده‌ها
- دانش و مهارت
- فناوری‌های اطلاعات
- کیفیت حسابرسی
- فرآیندی

گام سوم: قضاوت (تصمیم‌گیری)

با توجه به جمیع جهات شامل مصاحبه با صاحب‌نظران و بهره‌برداری از متن ادبیات تحقیق، قضاوت و تصمیم‌گیری با استفاده از روش هرمنوتیک (تفسیری/ تأویلی) انجام شد که در تنظیم و تدوین سؤالات پرسش‌نامه لحاظ گردید.

تحلیل کمی

با توجه به جدول زیر، نتایج حاصله مبین این مطلب است که از تعداد ۹۳ نفر پرسش‌شوندگان (افراد نمونه) تعداد ۴۵ نفر (۴۸ درصد) گزینه خیلی زیاد، تعداد ۲۷ نفر (۲۹ درصد) گزینه زیاد، تعداد ۱۷ نفر (۱۸ درصد) گزینه متوسط، تعداد ۳ نفر (۳ درصد) گزینه کم و تعداد ۱ نفر (۲ درصد) گزینه خیلی کم را انتخاب نموده‌اند. در نتیجه ۷۷ درصد افراد نمونه معتقدند مولفه‌های تعریف شده در تحقق مدیریت ریسک، به میزان زیاد به بالا موثر می‌باشد.

جدول شماره ۴ توزیع فراوانی مربوط به پاسخ‌های مطرح شده در خصوص عوامل اثرگذار

اولویت	ضریب تغییرات	واریانس	میانگین	میزان اهمیت					مؤلفه
				خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۷	۰/۲۸۸۶	۱/۲۷	۳/۹۱	۳	۶	۲۴	۲۱	۳۹	منابع انسانی
۲	۰/۲۰۰۳	۰/۷۵	۴/۳۲	۱	۱	۱۳	۲۹	۴۹	سلامت اداری
۶	۰/۲۶۳۴	۱/۱۲	۴/۰۱	۵	۵	۲۰	۲۶	۳۹	پایگاه داده‌ها
۴	۰/۲۲۱۶	۰/۸۵	۴/۱۷	۱	۳	۱۸	۲۸	۴۳	دانش و مهارت
۵	۰/۲۲۵۲	۰/۸۹	۴/۱۸	۱	۳	۱۸	۲۶	۴۵	فناوری‌های

مؤلفه	میزان اهمیت				میانگین	واریانس	ضریب تغییرات	اولویت
	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم			
اطلاعات								
کیفیت حسابرسی	۵۴	۲۹	۹	۱	۰	۴/۴۷	۰/۱۵۷۴	۱
فرآیندی	۴۷	۲۷	۱۶	۲	۱	۴/۲۵	۰/۸۳	۳
میانگین	۴۵	۲۷	۱۷	۳	۱	۴/۱۹	۰/۹۲	-

با توجه به مقدار آماره آزمون و مقدار بحرانی در هر کدام یک از مؤلفه‌ها، وجود ارتباط بین مؤلفه‌ها مورد تأیید بوده و این مؤلفه‌ها به عنوان عوامل داخلی تاثیر گذار بر مدیریت ریسک از یکدیگر مستقل نبوده و بر همدیگر تأثیرگذار می‌باشند. همچنین محاسبه مقادیر استنباطی ارتباط مؤلفه‌ها به شرح جدول زیر ارائه می‌شود:

جدول شماره ۵ محاسبه مقادیر استنباطی عوامل اثرگذار

مؤلفه	فاصله اطمینان		آماره آزمون T	سطح معنی‌داری	آماره آزمون	مقدار بحرانی	ضریب توافقی
	حد پایین	حد بالا					
منابع انسانی	۳/۶۸	۴/۱۴	۷/۷۹	تأیید	۴۳/۸۹	۴/۹۸	۰/۵۶۶۲
سلامت اداری	۴/۱۴	۴/۵۰	۱۴/۷۱	تأیید	۸۹/۱۷	۴/۹۸	۰/۶۹۹۶
پایگاه داده‌ها	۳/۸۰	۴/۲۳	۹/۲۳	تأیید	۴۹/۰۷	۴/۹۸	۰/۵۸۷۷
دانش و مهارت	۳/۹۸	۴/۳۶	۱۲/۲۱	تأیید	۶۵/۹۴	۴/۹۸	۰/۶۴۴۱
فناوری‌های اطلاعات	۳/۹۹	۴/۳۷	۱۲/۱۱	تأیید	۶۸/۳۴	۴/۹۸	۰/۶۵۰۸
کیفیت حسابرسی	۴/۳۳	۴/۶۱	۲۰/۱۶	تأیید	۱۱۴/۸۵	۴/۹۸	۰/۷۴۳۳
فرآیندی	۴/۰۷	۴/۴۴	۱۳/۲۹	تأیید	۷۸/۵۹	۴/۹۸	۰/۶۷۶۸
میانگین	۳/۹۹	۴/۳۸	۱۱/۹۷	تأیید	۶۹/۶۹	۴/۹۸	۰/۶۴۴۵

با توجه به مقادیر ستون آماره آزمون تی - استیودنت و مقایسه آن با مقدار بحرانی (۱,۶۴) همه مؤلفه‌ها تأیید شده‌اند. با توجه به ستون آخر (ضریب توافقی) وجود ارتباط همه مؤلفه‌ها به عنوان عوامل داخلی تاثیر گذار بر مدیریت ریسک تأیید می‌گردد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به تجزیه و تحلیل کیفی و انجام سه مرحله دسته‌بندی، پردازش و قضاوت، تعداد ۷ مولفه به شرح منابع انسانی، سلامت اداری، پایگاه داده‌ها، دانش و مهارت، فناوری‌های اطلاعات، کیفیت حسابرسی و فرآیندی، از تحلیل اسناد و مدارک و متن مصاحبه‌ها به دست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل کمی این مولفه‌ها به افراد نمونه ارائه و با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی نتایج زیر به دست آمد.

۷ مولفه در اولویت‌های اول تا هفتم با توجه به ضریب پراکندگی پایین‌تر به شرح زیر به دست آمد:

کیفیت حسابرسی، سلامت اداری، فرآیندی، دانش و مهارت، فناوری‌های اطلاعات، پایگاه داده‌ها و منابع انسانی.

نتایج آمار استنباطی برای مولفه‌ها به شرح جدول ۵ به دست آمد. نتایج حاکی از آن است که تمام مولفه‌ها مورد تایید قرار گرفت. برای مشخص شدن شدت ارتباط این مولفه‌ها با مدیریت ریسک ذی‌حسابی و دارایی آجا، ضریب توافقی به شرح زیر محاسبه گردید:

مؤلفه کیفیت حسابرسی با ضریب توافقی ۰/۷۴۳۳ در اولویت اول، مؤلفه سلامت اداری با ضریب توافقی ۰/۶۹۹۶ در اولویت دوم، مؤلفه فرآیندی با ضریب توافقی ۰/۶۷۶۸ در اولویت سوم، مؤلفه دانش و مهارت با ضریب توافقی ۰/۶۴۴۱ در اولویت چهارم، مؤلفه فناوری‌های اطلاعات با ضریب توافقی ۰/۶۵۰۸ در اولویت پنجم، مؤلفه پایگاه داده‌ها با ضریب توافقی ۰/۵۸۷۷ در اولویت ششم، مؤلفه منابع انسانی با ضریب توافقی ۰/۵۶۶۲ در اولویت هفتم قرار گرفتند.

پیشنهاده‌ها:

با توجه به نتایج تحقیق به معاونت نیروی انسانی آجا پیشنهاد می‌گردد در گزینش و کارمندیابی ترتیبی اتخاذ نمایند که آرا و نظرات ساختار مالی ارتش (ط و ب و ب-)

دارآجا- ساحساجا) در خصوص ویژگی‌های عمومی و تخصصی مستخدمین جدید اخذ و لحاظ گردد.

به معاونت آموزشی آجا پیشنهاد می‌گردد نسبت به تغییر محتوا و ساختار آموزش و دروس تئوری و جایگزینی با دروس عملی بیشتر و شرکت در کارگاه‌ها در دا-اف، مراکز آموزشی و همچنین دافوس آجا و اقدامات لازم را به عمل آورد.

ط و ب و بودجه- دارآجا- ساحساجا به صورت هماهنگ با هم با عنایت به تغییرات بسیار زیاد مسائل مالی و مالیاتی و حسابداری در سطح کشور و لزوم به‌روز بودن در مسائل دانش و مهارت موجود در سطح آجا ابتدا نسبت به تشکیل یک اندیشکده در سطح آجا در یکی از این قسمت‌ها اقدام و ماهنامه‌ای به صورت ماهانه منتشر و تمام تغییرات در آن گنجانده شود و به تمام کارکنان مالی در سطح آجا ارائه گردد.

به مدیریت طرح و برنامه و خط‌مشی ذی‌حسابی آجا پیشنهاد می‌گردد، نسبت به تشکیل کمیته ریسک در سطح ذی‌حسابی آجا اقدام نماید. به همین منظور کمیته ریسک می‌بایست متشکل از خبرگان مالی ذی‌حسابی آجا که هر ماه یکبار تشکیل جلسه دهند تا نسبت به وضعیت ریسک‌های موجود و شناسایی ریسک‌های آتی در حوزه مالی اقدام نمایند.

قدر دانی

از صاحب‌نظران، کلیه اندیشمندان و پژوهشگرانی که در خلال تحقیق خالصانه دیدگاه‌ها و نقطه نظرات علمی و کارشناسی خود را ارائه نمودند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

منابع

فارسی

- ابراهیمی، منصور (۱۳۸۶). مدیریت ریسک با استفاده از کارت ارزیابی متوازن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و صنعت تهران.
- احمدی، اکرم و عبدالله‌زاده، حسین (۱۴۰۳). تأثیر مدیریت ریسک در منابع انسانی، سومین کنفرانس بین‌المللی مطالعات مدیریت، فرهنگ و هنر، تهران

- الیاسی، مهدی و سعید نژاد، مرتضی (۱۳۹۱). شناسایی و اولویت‌بندی ریسک‌های راهبردی، "مطالعه موردی؛ شرکت هلدینگ توسعه صنایع و معادن غدیر". فصلنامه علمی، ترویجی معیار، ۲ (۳).
- باباجانی، جعفر، تقوی فرد، محمدتقی و قنبریان، رضا (۱۴۰۱). الگوی برای نظارت مالی در شهرداری‌های کلان شهرهای ایران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۹ (۱)، ۲۶-۵۸
- بابایی، محمدعلی و حمیدرضا وزیر زنجانی (۱۳۸۵). مدیریت ریسک، رویکردی نوین برای ارتقای اثربخشی سازمان‌ها، مجله تدبیر، ۱۷۰، ۱۴-۲۰
- بصیری، مهدی؛ اردلان، امید؛ صمیمی، مهدی (۱۳۹۹). ارائه الگوی ارزیابی آسیب‌پذیری سایبری سازمان‌های نظامی در حوزه نرم‌افزار. فصلنامه مدیریت نظامی، سال ۲۰، شماره ۳، صص ۱۶۷-۱۹۴
- پیری، پرویز؛ حیدری، حسن؛ رئوف، سمیرا (۱۳۹۲). رابطه بین ریسک سیستماتیک و ارزش‌افزوده اقتصادی در ایران. فصلنامه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی. سال ۲۱، شماره ۶۶، صص ۱۸۶-۱۶۹.
- حاجی ابراهیمی، مریم و هدی اسکندر (۱۳۹۸)، بررسی تأثیر بیش اطمینانی مدیریت بر ریسک‌پذیری و عملکرد شرکت، پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۹ (۱)، صص ۳۴۰-۳۶۵.
- دانش عسگری، تهمینه (۱۳۹۱). بررسی تأثیر پیش‌بینی سود مدیریت بر ریسک و ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد.
- سلیمانی امیری غلامرضا، حکمت هانیه، نایب محسنی شیدا. (۱۳۹۴). استراتژی کسب و کار و کنترل داخلی در نظام راهبری شرکتی. همایش ملی حاکمیت شرکتی. دانشگاه الزهرا، تهران.
- شاکری، المیرا، دهقانان، حامد، خاشعی، وحید، تقوی فرد، محمدتقی (۱۴۰۰). تحلیل شناختی مدل‌های ذهنی مدیران در فرآیند مدیریت ریسک منابع انسانی جهت ارتقای

عملکرد سازمانی با استفاده از تکنیک استخراج استعاره‌ای زالتمن. مدیریت بهره‌وری، ۱۵ (۲)، ۲۳-۴۹.

- شباهنگ، رضا (۱۳۸۱). *تئوری حسابداری جلد اول*. مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی، سازمان حسابرسی، نشریه ۱۵۱، چاپ اول.
- شفیعی، محمد مبین، رشیدی، محمدامین، توحیدی، محمد (۱۴۰۱). طراحی مدل ساختاری تفسیری شناسایی و سطح‌بندی ریسک‌های راهبردی مالی صنعت پتروشیمی جمهوری اسلامی ایران، *مدیریت دارایی و تأمین مالی*، ۴۰ (۱)، ۲۹-۵۲.
- صادقی سیاح، محمد (۱۳۹۹)، *طراحی الگوی نظام جامع مدیریت ریسک در سازمان امور مالیاتی*، رساله دکتری در رشته حسابداری. دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم.
- فرح آبادی، مسعود و فرزانه حیدرپور (۱۴۰۱). "تأثیر جهت‌گیری محیط زیست بر عملکرد مالی با تأکید بر اثرات مدیریت سبز تأمین‌کننده و سرمایه ارتباطی"، *قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری و حسابرسی*، ۱ (۱)، صص ۶۷ - ۹۰.
- محمدی، اسفندیار، عسکری، روح اله، و حربی زاده، میلاد. (۱۳۹۵). ارزیابی نقش مدیریت ریسک در ارتقای کارایی نیروی انسانی سازمان‌ها. *کنفرانس بین‌المللی نخبگان مدیریت*. <https://sid.ir/paper/fa863211> SID.
- موسوی شیر، محمود؛ توکل نیا، اسماعیل و شاکری، ماهرخ (۱۳۹۳). مشارکت حسابرسان داخلی در مدیریت ریسک بنگاه، *دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۲ (۷)، ۲۹-۴۷.
- مهربان پور، محمدرضا، رحیمیان، نظام‌الدین، سوری، علی (۱۴۰۲). طراحی الگوی سنجش بلوغ مدیریت ریسک در صنعت بیمه ایران با تأکید بر نقش حسابرسی داخلی، *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، دوره ۳۰، شماره ۲.
- نکویی زاده، شکوفه، دستگیر، محسن، علی احمدی، سعید (۱۳۹۹). "تأثیر بحران اقتصادی بر ارتباط بین قدرت مدیر عامل با ارزش و عملکرد مالی؛ نقش ویژگی‌های گزارشگری مالی شرکت"، *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۷ (۶۸)، صص ۱-۳۱.

- نوریان، حسین (۱۳۹۸). فرایند و روش مدیریت ریسک سازمانی، <http://hosseinnourian.com>.
- یاراحمدی خراسانی، مهدی (۱۳۸۶). برنامه‌ریزی منابع انسانی؛ اولویت مدیران آینده ساز، مجله مدیریت، ۱۸ (۱۳۰)، ۷۳-۷۶

لاتین

- Ojeka, S. A, and, Adegboye, A. Adegboye, K, Alabi, O, Afolabi, M, & Iyoha, F (2019). Data on chief financial officer attributes and risk management strategies for Nigerian listed financial institutions. 27:1-4.
- Merna, T. and Al-Thani, F. F. (2008), Corporate Risk Management, 2nd edition, John Wiley & Sons Ltd. Chichester, United Kingdom.
- Fábio Lotti Oliva, 2015 " A Maturity Model for Enterprise Risk Management: A Research for Brazilian Companies, Intern" *Journal of Production Economics*, <http://dx.doi.org/1101116/j.ijpe.21150120117>.
- Clara Pérez Cornejo, Esther de Quevedo Puente, Juan Bautista Delgado García, How to Manage Corporate Reputation? The effect of Enterprise Risk Management Systems and Audit Committees on Corporate Reputation, *European Management Journal* (2019), doi: 11.1116/j.emj.2119.11.115.
- Roy A.K., (2008), Risk Based Internal Audit-Need for Such Approach in Banking Sector for Implementation of Basel II Accord: Bangladesh Perspective, The Bangladesh Accountant.
- Chen, X, Deng, Y (2024). Evidential software risk assessment model on ordered frame of discernment. *Expert Systems with Applications*. Vol 250.
- Durst, S, Hinteregger, Ch & Zieba, M (2024). The effect of environmental turbulence on cyber security risk management and organizational resilience. *Computers & Security*. Vol 137.
- Meidell, A. Kaarboe, K. (2017). How the enterprise risk management function influences decision-making in the organization e A field study of a large, global oil and gas company, *Journal of the British Accounting Review* .NO.49. pp39-55.

- Sayilir,O. Farhan ,M(2017). Enterprise Risk Management and Its Effect on Firm Value in Turkey, *Journal of Management Research*, Vol. 9, No. 1.
- Gordon, L.A., Loeb, M.P. and Tseng, C.Y. (2009). Enterprise Risk Management and Firm Performance: A *Contingency Perspective*, *Journal of Accounting and Public Policy*, 28 (4), 301-327.

منتشر نشده